

Monika Monhartová: Proměny oblasti v okolí Krušnohorské železnice v době industrializace

Posudek vedoucího práce

Monika Monhartová zvolila téma své diplomní práce zcela příkladně. Parostrojní železnice byla skutečně jedním z klíčových fenoménů období industrializace. Žádný jiný fenomén nevnesl jak do vývoje hospodářského, tak obecně společenského a kulturního, procesy krajiny, tak mimořádnou dynamiku, jako parostrojní železnice. Nebylo přitom důležité, zda se jednalo o trasy hlavní, nebo lokální a periferní.

V úvodu autorka charakterizuje předmět svého studia a formuluje badatelské otázky. Velmi sympatický a nutno zdůraznit, že ani u magisterských diplomních prací ne zcela běžný je důraz autorky na studium pestré šíře archivních pramenů.

V teoretickém úvodu M. Monhartová osvědčila potřebnou znalost problematiky industriálního období obecně. Důkladně se rovněž věnovala obecné problematice pojmu kulturní krajina. Velmi podrobně poté charakterizovala zájmový geografický prostor a to jak po stránce přírodní, tak historické. Zvláště pak pojednala historický vývoj sídel, která byla Krušnohorskou železnicí bezprostředně dotčena: Oseku, Horního Háje, Háje u Duchcova, Hrobu, Košťan, Dubí, Mikulova, Moldavy a Nového Města.

Dále autorka sledovala vývoj železniční dopravy v širším regionu Podkrušnohoří a Krušných hor. Zvláště se přitom zaměřila na popis historie Krušnohorské železnice v 70. a 80. letech 19. století. Sledovala ovšem i vývoj dalších důležitých prvků industriální krajiny: silniční síť, budování úzkokolejné elektrifikované dráhy z Teplic do Dubí, budování vodovodů a kanalizací. Pozornost věnovala přirozeně i industriálním provozům, zejména vývoji těžby hnědého uhlí, dále textilnímu a sklářskému průmyslu, metalurgickým provozům, výrobě porcelánu.

Do komplexního studia vývoje regionu v době industrializace zahrнула autorka i demografický vývoj, rozvoj kultury, školství, zdravotnictví s důrazem na lázeňství i rozvoj turistiky. Věnovala se i otázce vývoje česko německých vztahů v regionu. Zvláštní kapitolu zasvětila rozvoji spolkového hnutí, charakteristickému fenoménu rozvinuté industriální společnosti.

Podrobný popis vývoje celé oblasti završila autorka detailní, komplexně pojatou sondou o vývoji města Hrobu. Přehled vývoje regionu v době industrializace uzavřela textem o stavu Krušnohorské železnice v současnosti a o jejích perspektivách do budoucnosti. V samotném závěru se autorka pokusila shrnout výsledky svého studia. Připomněla mimořádný význam Krušnohorské železnice pro industrializaci a komplexní modernizaci zkoumaného regionu. Upozornila však také na to, že se stoupající vzdáleností od průmyslového centra Mostu se intenzita industrializačních, resp. modernizačních procesů zmenšovala.

Na předložené práci je doslova na každé straně patrné mimořádné zaujetí, důsledná a invenční práce s prameny i sekundární literaturou. Vysoké ocenění si zaslouhuje i bohatý, pestrý a velmi dobře zvolený obrazový doprovod, který tvoří především historické pohlednice. Text ovšem vhodně doplňují i výseky z historických a současných map a shrnující tabulky. Text má vysokou odbornou úroveň a zároveň je psán živě a zajímavě.

Celkově shrnuji, že úvodní část práce představuje velmi dobrý standard teoretické přípravy. Těžiště práce spočívá v obsáhlé části materiálové a analytické. Tyto kapitoly považuji doslova za vzorové. Nejslabším místem předložené práce je podle mého názoru Závěr, resp. pokus o závěrečnou syntézu. Autorka omezila krátkou závěrečnou kapitolu především na stručné zopakování poznatků podrobně pojednaných v předchozích kapitolách. Očekával bych, že podrobně rozvede zejména zajímavou tezi o slábnoucí intenzitě modernizačních procesů s přibývajícím vzdáleností od Podkrušnohorského centra. Množství shromážděných informací by nepochybně umožnil tento klesající gradient podrobněji specifikovat formou tabulek, grafů a map. Detailní pohled na vývoj města Hrobu je sice zajímavý, podstatně přínosnější by byla stručná a věcná sumarizace vývoje ve všech zastávkách Krušnohorské železnice. S ohledem na krajínovotvorný aspekt práce, mohla autorka také podrobněji zhodnotit zásah stavby do krajiny – mosty, tunely, násypy, úvozy a vyjádřit např. formou přehledné mapy.

Diplomní práci M. Monhartové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení Výborně, resp. 18 bodů.

V Praze 20.1. 2016

prof. PhDr. Václav Matoušek, CSc.